

REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA

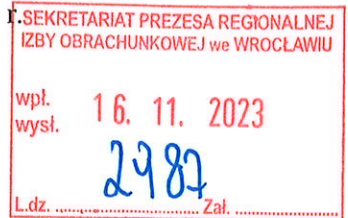
we Wrocławiu

ul. Ofiar Oświęcimskich 5, 50-069 Wrocław

tel. 71 797 76 10

NIP 896-10-03-239, REGON 930117015

Wrocław, dnia 16 listopada 2023 r.

P.WR.54.48.2023

**Pani
Sylvia Dąbrowska
Burmistrz Miasta Boguszowa-Gorc**

**Urząd Miejski w Boguszowie-Gorcach
Plac Odrodzenia 1
58-370 BOGUSZÓW-GORCE**

Szanowna Pani,

Do Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu w dniu 20 października 2023 r. wpłynął Pani wniosek o udzielenie wyjaśnień w zakresie możliwości sfinansowania zakupu samochodu dla Straży Miejskiej ze środków pochodzących z opłat od sprzedaży napojów alkoholowych o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml.

We wniosku wskazano, że zakupiony samochód (radiowóz) będzie służył do „realizacji lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu przez jeden z podmiotów będących realizatorami Gminnego Programu, w tym do podejmowania interwencji, kontroli posiadanych zezwoleń i transportu do izby wytrzeźwień czy podmiotu leczniczego”.

W odpowiedzi na ww. pismo informuję, co następuje:

Zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.), dalej jako „ustawa”, dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 i art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ (dalej jako „dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych”) mogą być wykorzystywane na realizację :

1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 4¹ ust. 2,

2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, w której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2

— i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Stosownie natomiast do treści art. 4¹ ust. 1 ustawy, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Zadania te, których przykładowy katalog zawiera art. 4¹ ust. 1 ustawy realizowane są na podstawie uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia (ust. 2).

Z kolei ustawa z dnia 14 lutego 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz.U. poz. 1492, z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r., wprowadziła do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przepisy dotyczące opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, czyli tzw. „małpek”. Zgodnie z dodanym na mocy ww. ustawy przepisem art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przedsiębiorcy hurtowi zaopatrujący przedsiębiorców detalicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży są obowiązani uiszczać opłatę w wysokości 25 zł za każdy pełny litr 100% alkoholu, pobieraną od napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. W myśl art. 9³ ust. 3 pkt 1 ustawy opłaty te stanowią w wysokości 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych. Stosownie do art. 9³ ust. 4 ustawy gmina przeznacza ww. środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

W dniu 3 września 2021 r. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej „PARPA”) wydała opinię dotyczącą przeznaczenia środków pochodzących z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Zdaniem PARPA w pierwszej kolejności środki te powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 ustawy. Dotyczy to zwłaszcza tych sytuacji, w których samorząd gminny uzyskuje dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości niewystarczającej na realizację wszystkich zadań wskazanych w ustawie oraz w Narodowym Programie Zdrowia. Taka interpretacja, zdaniem PARPA, będzie także w pełni odzwierciedlała celowościowy charakter wprowadzonych zmian, tj. powiązanie wydatków na zadania służące przeciwdziałaniu negatywnym skutkom spożywania alkoholu. PARPA zauważyła jednocześnie, że szereg zadań jest realizowanych już obecnie w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, takich jak prowadzenie świetlic czy programów profilaktycznych i wpisuje się w politykę międzyresortową, obejmując swoją właściwością obszar zdrowia, polityki społecznej i edukacji. Dopiero zaś w dalszej kolejności opłaty te mogą być przeznaczane na zadania nieujęte do tej pory w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zadania te muszą mieć związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Związek ten każdorazowo będą musiały wykazać gminy, które zdecydują się na finansowanie zadań nieujętych w gminnych programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z powyższego wynika, że obowiązkiem gmin jest przeznaczanie środków finansowych pochodzących zarówno z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml zgodnie z celami ustawowymi, czyli odpowiednio na realizację:

- gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

- lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, w tym zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu ujętych w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Oceniając możliwość sfinansowania zakupu samochodu (radiowozu) dla Straży Miejskiej, w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, środkami pochodzącymi z wpływów z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, Izba wskazuje, że analiza przywołanego powyżej przepisu art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

proceedzi do wniosku, iż zawiera on szczegółowe upoważnienie ustawowe, określające materię, jaką pozostawiono uregulowaniu w drodze gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Posłużenie się przez ustawodawcę zwrotem „w szczególności” wskazuje z kolei, że objęty tym przepisem katalog zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych nie jest katalogiem zamkniętym i może swym zakresem obejmować także inne działania niż te, które zostały wymienione w treści tegoż przepisu prawa, o ile będą one służyły zasadniczemu celowi jakim jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu. W ramach przyznanej gminom samodzielności w realizacji zadań własnych, rada gminy jest upoważniona do wyboru środków zapewniających realizację określonego w art. 4¹ ust. 1 ustawy celu.

Należy też zwrócić uwagę, że określając kierunki przeznaczenia środków z ww. opłaty ustawodawca nie zastrzegł, że mogą być one wydatkowane wyłącznie na cele określone w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. W uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (druk sejmowy nr 210), na mocy której wprowadzono do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi m.in. przepis art. 9³ ust. 4, wskazano, że: „Wpływy z opłat stanowiące dochód gminy będą przeznaczane na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu (zatem zadania własne samorządu gminy związane przykładowo z polityką społeczną, zdrowotną lub inne działania związane z profilaktyką lub rozwiązywaniem problemów związanych ze spożyciem alkoholu)”. Ustawodawca stworzył tym samym szersze możliwości wydatkowania ww. środków niż w przypadku wpływów z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Użyte w art. 9³ ust. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi pojęcie „lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu” jest pojemne znaczeniowo. W tym kontekście kluczowa więc będzie możliwość powiązania danego wydatku z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu. W ocenie Izby w przypadku wydatku, o którym mowa we wniosku, związek taki występuje.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że kompetencje regionalnych izb obrachunkowych określone zostały w art. 13 pkt 11 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1325). Zgodnie z regulacją zawartą w tym przepisie, izby upoważnione są do udzielania wyjaśnień na wystąpienia podmiotów wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy jedynie w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych. Izby nie mają uprawnień do dokonywania wykładni przepisów prawa oraz nie są upoważnione do udzielania porad prawnych.

Podkreślenia również wymaga, że jednostki samorządu terytorialnego działają we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność, dlatego wątpliwości zawarte w Pani piśmie w pierwszej kolejności powinny zostać wyjaśnione przez obsługę prawną Urzędu.

Z poważaniem,

PREZES
REGIONALNEJ IZBY OBRACHUNKOWEJ
we Wrocławiu
Suzanna Florkas